

מכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה, עשה מצוה מכריע את עצמו ואת כל העולם לכך זכות, ככה יחשוב תמיד.

השל"ה הקדוש

להזכיר אצל משה רבינו

ויהיו כל פקודי בני ישראל לבית אבתם וגו' כל יצא צבא בישראל - הוצרך הכתוב להגיד מספר הכלל לאחר שהגיד הפרטים, כי נצטוו משה ואהרן שידעו מספר מפקד העם, וידעו מספר כל שבט, כי כן דרך המלכים במנות את העם. ולא הבינוטי טעם המצוה הזאת למה צוה בה הקדוש ברוך הוא, כי היה צורך שיתיחסו לשבטיותם בעבור הדגלים, אבל ידיעת המספר לא ידעתי למה צוה שידעו אותו. אולי להודיעם חסדו עליהם כי בשבעים נפש ירדו אבותיהם מצרימה ועתה הם כחול הים, כך וכך בני עשרים. ואחרי כל דבר ומגפה ימנע, להודיע כי הוא משגיא לגוים ימחץ וידיו תרפינה. וזהו שאמרו רבותינו מרוב חבתם מונה אותם כל שעה. ועוד כי הבא לפני אב הנביאים ואחיו קדוש ה' והוא נודע אליהם בשמו יהיה לו בדבר הזה זכות וחיים, כי בא בסוד העם ובכתב בני ישראל וזכות הרבים במספרם, וכן לכולם זכות במספר שימנו לפני משה ואהרן כי ישימו עליהם עינם לטובה, יבקשו עליהם רחמים, ה' אלהי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים ולא ימעיט מספרכם, והשקלים כופר על נפשותיכם.

רמב"ן

התורה ניתנה באש ובמים

וידבר ה' אל משה במדבר סיני. במדרש מכאן שנו חכמים בשלשה דברים ניתנה התורה באש ובמים ובמדבר, באש מנין, שנאמר והר סיני עשן כולו וגו'. במים, שנאמר גם עבים נטפו מים. ובמדבר, שנאמר וידבר ה' אל משה במדבר סיני וכו'. ואיתא עוד שם איש על דגלו, חיבה גדולה חיבבן הקב"ה לישראל שעשאם דגלים כמלאכי שרת. ומנין שהוא אהבה, שנאמר הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה, ר' יהודה אומר הביאני אל בית היין למרתף גדול של יין זה סיני וכו'. דבר אחר איש על דגלו, הדא הוא דכתיב) 'ימצאהו בארץ מדבר, מציאה גדולה מצא הקב"ה את ישראל שנאמר כענבים במדבר מצאתי ישראל, לכך ימצאהו בארץ מדבר, מדבר היה העולם עד שלא יצאו ישראל ממצרים. ובתוהו ליל ישימון, תוהו ולילה היה העולם עד שלא יצאו ישראל ממצרים ועד שלא קבלו את התורה, וכיון שקבלו את התורה מהו אומר יסובבנהו יבוננהו, יסובבנהו, שהקיפן בענני כבוד, יבוננהו, שהבינם בד"ת. יצרנהו כאישון עינו, עד היכן נצרן כביכול עד כאישון עינו וכו' ע"ש עד גמירא.

עבודת ישראל

נשמת ישראל הם עצם התורה

כאשר צוה ה' את משה ויפקדם במדבר סיני. יש לדקדק, הוי ליה למימר ויפקדם במדבר סיני כאשר צוה ה' את משה. ונראה, דהנה השם יתברך נתן התורה לישראל ונשמות ישראל הם גוף התורה. כי ישראל הם ס' רבוא אותיות לתורה נמצא ישראל הם התורה, כי כל אחד מישראל הוא אות מהתורה נמצא מה שפקד משה את ישראל למד את התורה. וזהו הרמז כאשר צוה ה' את משה, הרמז שציווי התורה אשר צוה ה' את משה הוא בעצמו מה שספר את ישראל. ומזה הטעם נראה הא דכתיב אך את מטה לוי לא תפקוד ולא תשא בתוך בני ישראל, כי ישראל הם נגד התורה שבכתב. ומטה לוי הם נגד התורה שבעל פה. וזהו בלוי על פי ה' פקד. קדושת לוי

אפי' השפל שבשפלים יכול להתעלות ע"י התורה הק'

א"י במדבר סיני באוהל מועד וגו'. זה מורה לנו על קדושת התורה שהולכת ממקום גבוה למקום נמוך, כי אפילו השפל שבשפלים יוכל לבוא לעבודת ה' על ידי התורה הקדושה, ולזה בא לנו הכתוב לומר, שדיבורו ית"ש היה במדבר, שהוא מקום פחות מאוד, ומקום תוקף הקליפות, כמו שנאמר נחש שרף ועקרב וצמאון אשר אין מים, לא מקום זרע ותאניה וגפן, ועם כל זה במקום הפחות הגרוע הזה, שם היה דיבורו ית"ש, ושם היה משכן השכינה הקדושה ואוהל מועד, כי זאת היא השלימות [של] התורה הקדושה, שתוכל להתפשט לכל מיני שפלים ועומקים, ולהעלות כל הבחינות, אפילו הפחותים מתעלים על ידי התורה הקדושה.

זרע קודש

מעלת התחדשות והשמחה

וידבר ה' אל משה במדבר סיני כו', נראה דהתורה מלמדת לאדם שיתנהג עצמו, כי להיות שהתורה ניתנה בסיני למען ילמד אדם להיות תמיד מוכנע גדול ונבזה בעיניו כדרך שעשה השם יתברך ברוך הוא שמאס בהרים הגבוהים ובחר בהר סיני הנמוך מכולם. וזהו במדבר סיני. רק לזה צריך האדם שלא יתעצב מחמת גודל הכנעה יפול בעצבות וזה הוא מניעה גדולה מעבודת הבורא יתברך לכן הזהירה תורה עליו שיראה להיות תמיד בשמחה, כי אין השכינה שורה מתוך עצבות. וזהו באהל מועד, פירוש שיכניס עצמו לאהל של מועד הוא לשון שמחה, כי מועד היא לשון יום טוב. באחד לחדש השני. פירוש ואם יאמר האדם ואיך אוכל לשמוח כיון שהרבותי לפשוע ולזה אמרה תורה אף על פי כן יראה לעשות תשובה בשמחה

ויתחזק עצמו לאמר הרי אני כאלו נולדתי היום הזה ולא אשוב עוד לכסלה וזה נקרא חידוש שנתחדש כבריה חדשה. וזהו באחד לחדש השני, כי האדם הזה הוא נתחדש ב' פעמים האחד ביום שנוול.

והשני ביום שעושה התשובה ונתכפר לו. בשנה השנית לצאתם מארץ מצרים. גם כן על הדרך זה, כי השם יתברך ברוך הוא הוציאנו ממצרים הם הקליפות גדולות מ"ט שערי טומאה ותמיד כשאדם עושה תשובה על חטאיו הוא יוצא מהקליפה אל הקדושה ונקרא גם כן יציאת מצרים וזה נקרא בשנה השנית, כי העולם נקרא שנה כנזכר בספר יצירה לומר שגם בשנה השנית פירוש בעולם עכשיו גם כן יש יציאת מצרים שנית, והיינו בשעה שעושה אדם תשובה כנ"ל והבן.

נעם אלימלך

רק בני ישראל ראויים לקבל התורה

וידבר ה' אל משה במדבר סיני באהל מועד... ולכן נתן שמו יתברך התורה במדבר בכדי להראות את זאת כי גדול הוא ומהולל מאוד ולגדולתו אין חקר ואי אפשר להגלות מקצת כבוד מלכותו כי אם במדבר חריבה כלומר באנשי ארץ שוכני בתי חומר אשר מעפר יסודם שאינם מכירים בהדר כבוד מלכותו כל כך, והם יוכלו לעמוד לפניו לשרתו ולברך בשמו ביראה ופחד. כאשר יסדו אנשי כנסת הגדולה בתפילתנו גם כל העולם כולו חל מפניך ובריות בראשית חרדו ממך בהגלותך מלכנו על הר סיני ללמד לעמך תורה ומצוות ותשמיעם את הוד קולך ודברות קדשך מלהבות אש וגו'. וזה שאמר הכתוב כאן וידבר ה' אל משה במדבר וגו'. כלומר כי לכאורה זה פלא שיוכל אדם לשמוע קול דברו יתברך ולא ימס כדוג מפני האש. ואולם עבור שהוא כמדבר חריבה שאינו מבין בגדולתו והדר כבוד מלכותו.

באר מים חיים

כל יהודי נחשב כדבר שבמנין ואינו בטל

ברש"י מפני חיבתו מנאן, משל לצאן החביבה כו'. הקשה הוא ז"ל. למה ה' נצרך זאת למנאן. הבורא ב"ה ירא ה' שלא יהי בטלים ברוב כנגד האומות ח"ו ולכן מנאן כי דבר שבמנין אפי' באפל לא בטיל, וזה אינה רק מדרבנן. לכן צוה השי"ת שיהי דבר שבמנין מדאורייתא. ובהו מתורץ קושיות התוס' בב"מ ו: ד"ה קפץ שמתמה דליבטל ברובא עיי"ש.

ליקוטי הרי"ם

הכנה לתורה ע"י התלהבות לדבוק בו ית'

במדרש בני דברים ניתנה תורה באש במים במדבר. אש הוא התלהבות האדם לעלות ולהתדבק בו ית' והוא בחי' נר מצוה כי הנר שלהבת עולה וכן ע"י המצוות מתדבק ומתחבר בשורשו למעלה. ומים הוא הארת הקדושה הבאה מלמעלה והוא בחי' תורה אור כי האור מאיר מלמעלה למטה ומדבר הוא להיות נמשך אחר השי"ת בכלול והוא בחי' דרך חיים תוכחת מוסר להיות בטל אל הנהגת השי"ת ותורתו. וזהו עיקר הכנה אל התורה. שפת אמת [תרנ"ה]

תמיד יחשוב שהכל תלוי בפעולת האדם

שאו את ראש כל עדת בני ישראל כו'. המנין היה כדי להשרות עליהם שכינה. כל אדם יעשה כן, יחשוב את עצמו לדבר שבמנין וכאלו הכל תלוי בו, גם יחשוב הכל תלוי בפעולתו. וכמו שאמרו רבותינו ז"ל, לעולם יחשוב האדם כאלו העולם חצי חייב וחצי זכאי, וכן הוא גם כן, עשה עבירה נמצא

כל ישראל חשוב להשי"ת

וידבר ה' אל משה במדבר סיני וגו' באחד לחודש וגו' לאמר שאו את ראש כל עדת בני ישראל וגו' במספר שמות וגו'. וצריך להבין מהו לאמר שאין שייך כאן לאמר לישראל כיון שהציווי היה למשה לבדו לפקוד את ישראל. אך הענין הוא דכתיב המוציא במספר צבאם שהשי"ת מוציא במספר צבא ישראל וא"א שיחסר שום א' מהם ח"ו שמוכרחים להיות תמיד שלמים כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה אין השכינה שורה בפחות מב' אלפים וב' רבבות מישראל ואם יש יותר הוא יותר טוב אך מהמספר הזה אי אפשר שיחסר וסיפא דקרא לכולם בשם יקרא ששמו של אדם הוא נשמתו כי האותיות של שמו הם שרשו וחיותו ובהם הוא עובד ה'

ולומד ומתפלל ולכן הרשעים אינם יודעים שמם רצה לומר שאינם יודעים למה נתנו לו אלו האותיות של שמו שהצדיק הוא עובד בהן השי"ת ולומד ומתפלל לא כן הרשעים כללא דמלתא א"א שיחסר שום א' מישראל ואפילו נשמות שנפלו דהיינו נשמות הרשעים א"א שיאבדו ח"ו והוא יתברך חושב מחשבות לבלתי ידח ממנו נדח שיתגלגל כמה פעמים עד שיתקנו ויתעלו. והנה ישראל היו אז נשמות נפולין כי כשעמדו על הר סיני פסקה זוהמתן וכשעשו את העגל חזרה הזוהמא למקומה ולכן אמר הכתוב וידבר ה' וגו' לאמר לישראל שאו את ראש כל עדת בני

ישראל שכולם מוכרחים להנשא ולהתעלות אף שנפלו למשפחותם לשרשם לבית אבותם כי אנחנו חלק מהאבות וצריכים להגיע למעשה אבות במספר שמות כנ"ל שהשם הוא השורש. כל זכר לגולגולתם ר"ל שיהיו צריכין להתגלגל כמה פעמים עד שיתקנו ולמה להם להתגלגל הלא טוב שיתקנו עצמם בפעם הראשון.

אהבת ישראל להקב"ה

[בהפטר] וארשתוך לי לעולם, ירצה כמשחז"ל מה אילה רחמה צר וחביבה על בעלה כל שעה כשעה ראשונה, כן כנסת ישראל לגבי הקב"ה. ונ"ל דהיינו דקאמר תקראי אישי ולא תקראי לי עוד בעלי ר"ל שלא יהי' כמו שנבעלה כבר אלא כל שעה כשעה ראשונה קודם בעילה על כן לא יקראו בעלי, והיינו וארשתוך לי לעולם שתהי' לעולם כארוסה ולא כבעולה כלל.

התם סופר

כ"א צריך לקבל התורה באש מים ומדבר

במדבר סיני. אי' במדרש למה במדבר מכאן שניתנה תורה בשלשה דברים. באש ובמים ובמדבר כו' ע"ש במדרש: פתח ואמר. כל איש ישראל שרוצה לקבל התורה מוכרח להיות לו השלשה דברים הנ"ל. כתיב והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ד' באש. היינו שהשי"ת ירד עליו על ידי האש. כי האיש הישראלי שיש לו בתוכו האש יורד עליו ההר סיני וד' שוכן עליו. אש הוא היראה מד'. מים הוא האהבה לד'. מדבר הוא הדיבור. הדיבור כולל שניהם. כי בקול לבד יש בו ג"כ מים ואשא ורוחא. רוחא הוא הדיבור רוח ממללא. עם כולם היינו עם קול ודיבור בהם קונים את התורה. וז"ש המדרש מכאן ממה שנאמר במדבר שצ"ל בהדיבור. מוכרח להיות קודם הקול. מכאן שניתנה התורה בשלשה דברים הללו. לכך קורין זאת הסדרה קודם שבועות שהיא הכנה לקבלת התורה. ואעפ"י שנאמר בתחילה קול ד' על המים. ואח"כ חוצב להבות אש. ולמה אומר המדרש בהיפוך. רק זה אמרתי כמה פעמים שמוזה העולם צריך להתחיל מלמטה מקודם. כמ"ש עורי צפון ובואי תימן.

בית אהרן

לקרב כל יהודי כי בחשיבותם כולם שוה חלק אלקי ממעל

א"י ואתכם יהיו איש איש למטה איש ראש לבית אבותיו הוא. הנ"ל לרמז על צדיקי הדור לקרב לכל איש מבני ישראל לכל ידח ממנו נדח. כי האמנם הוא בדרגא שפילה מאד מ"מ הלא מקור מחצב נשמתו הוא חלק אלקי ממעל מבני אברהם יצחק ויעקב אשר בעבורם נברא העולם. וז"ש ואתכם יהיו איש איש למטה מ"מ יהי עמכם יחד בצוותא כי הלא ראש לבית אבותיו הוא שמקור מחצבתם מאבות העולם. גם אבות הוא רצון כי כן עלו במחשבה.

מעלת מלמד את בן חבירו תורה

אלה תולדות אהרן ומשה, מלמד שכל המלמד בן חבירו תורה כאלו ילדו. ולא תאמר כאלו ילדו ולא ממש, כי אדרבה הוא ילדו בעצמו, כי אביו ואמו נתנו לו הגוף, והרב משפיע בו נשמה, כי התורה נשמותיהן של ישראל, כאשר הארכתני בזה במקום אחר. על כן אשרי מי שעושה כן, ולומד ומלמד בן חבירו תורה, ובהנחם אז שכרו כפול.

השל"ה הקדוש

פניני רש"י

וידבר - צמדבר סיני צלחח לחדש. מתוך חיבתו לפניו מונה אותם כל שעה כשילאו ממלרים מנחן וכשנפלו צעגל מנחן לידע מנין המתרים כשצח להשרות שכינתו עליהן מנחן. צלחח צניסן הוקס המשכן וצלחח צלייר מנחס:

טוב להודות לה'

מאמרים מתוך ספר אודה ה' בכל לבב

טעם מספר בני ישראל להודיע חסדי השי"ת

אבל ידיעת המספר לא ידעתי למה צוה שידעו אותו, אולי להודיעם חסדו עליהם כי בשבעים נפש ירדו אבותיהם מצרימה ועתה הם כחול הים, כך וכך בני עשרים ואחרי כל דבר ומגפה ימנם, להודיע כי הוא משגיא לגוים ימחן וידיו תרפינה והוא שאמרו רבותינו מרוב חבתם מונה אותם כל שעה. רמב"ן

ע"י שמתבונן בנפלאות השי"ת מתדבקין בו

והיו לי הלוים אני ד' לכאורה אינו מובן הפירוש של אני ד' האך שייך לשלמעלה הימנו והיו לי הלוים אך הענין הוא דהנה השם יתברך ברוך הוא בלתי אפשר להשיג מציאותו יתברך שמו רק על ידי פעולותיו ונפלאותיו הנפלאים והנוראים על ידם יכול האדם לדעת ד' ברוך הוא והיו לי הלוים פירוש כשתהיו דבוקים ולוים לי על ידי זה תגרמו שאעשה נסים ונפלאות בעולמי והיו היכולת בידכם להשיג אותי על ידי מפעלי וזהו אני ד' שתדעו אותי שאני ד' וזהו אם אין אני לי מי לי פירוש אם לא תקנתי מעשי שיהא אני לי פירוש שאכיר בוראי על ידי נפלאותיו בכדי שיוכל להקרא אני מי לי מה יש לי פעולה שפעלתי.

נועם אלימלך

ישמח לב מבקשי ה' - טעמו וראו כי טוב ה'

שמחים אנו להודיע שבועה שי"ת וברוב חסדיו
יצא לאור של הספר הנפלא אשר רבים ציפו לו רבות בשנים
במהדורה חדשה עם הוספות
"ספר מראי מקומות"
"על פרשיות השבוע ומועדים"
הכולל מראי מקומות ופנינים יקרים בעניני עבודת השם
מלוקט מספרים הקדושים על סדר הפרשיות והמועדים
אשר נערך ע"י הגה"צ הרב יוסף נחמיה הירשלער שליט"א
ניתן להשיג: בחנויות המובחרות או אצל המוחר שליט"א רח" אבן האול 26 ירושלים עיר"ק
וגם בחו"ל בחנויות הספרים המובחרות
טל' 02/5386942

לקראת חג השבועות הבעל"ט

אנו מפרסמים

על ספרנו החדש

"מראי מקומות"

שהוצאנו לאור בעז"ה

במהדורה חדשה עם הוספות

בחג השבועות צריך לשמוח יותר מכל המועדים משום שקבלנו התורה

חייב אדם לשמוח בזה החג ביותר, כי הוא יום שזכינו בו לכתר תורה. ובפסחים פרק אלו דברים, הכל מודים בעצרת דביעין נמי לכם. מר בריה דרבנא יתיב כולא שתא בתעניתא בר מעצרתא ויומי דפוריא כו'. רב יוסף ביזמא דעצרתא עביד ליה עגלא תילתא, אמר, אי לא ההוא יומא, כמה יוסף איכא בשוקא. מכל מקום 'גילו ברעדה' כתיב, והשמחה אשר שמח תהיה שמחה רוחנית והודות והלל להשם יתברך, שנתן לנו התורה, מתעורר מאד בלבו להתקדש ולתקן מעשיו ולהיות מוכתר בכתר תורה, לקיים 'זהגית בו יומם ולילה', כי היום הקדוש הזה, הוא יומא דדינא.

של"ה הק' - מסכת שבועות

ג' הכנות למתן תורה

אכן כוונת הכתוב הוא להקדים ג' ענינים הם עקרי ההכנה לקבלת התורה שבאמצעותם נתרצה ה' להנחילם נחלת שדי היא תורתנו הנעימה.

א' זריזות להתעצמות בתורה

הא' הוא התגברות והתעצמות בעסק התורה כי העצלות הוא עשב המפסיד השגתה, ולזה תמצא כי כל מקום שזיכרנה ה' לתורה ידקדק לומר לשון חזק ואומץ עד גדר שימית עצמו עליה דכתיב את התורה אדם כי ימות וגו' ודרשו ז"ל וכו', כמו כן רבותינו ז"ל ידקדקו בהזכרתה לומר עסק התורה השתדלות התורה ורבים כמוהו, ועיין מה שפירשתי בספרי חפץ ה' שחברתי על קצת ממסכתות הש"ס בקטנותי במאמר רבותינו ז"ל למיימינים בה כו' ותראה כי לא תושג ההשגה אלא בהתעצמות גדול, וכנגד זו אמר הכתוב ויסעו מרפידים, לא בא להודיע מקום שממנו נסעו שאם כן היה לו להקדימו קודם תחנונם, אלא נתכוין לומר שנסעו מבחינת רפיון ידים כמו שמוצינו שדרשו כן רבותינו ז"ל בפסוק וילחם עם ישראל ברפידים ברפיון ידים עד כאן. והן עתה נסעו מבחינה זו והכינו עצמם לעבוד עבודת מושא בנועם ה', והוא אומרו ויבואו מדבר סיני.

ב' ענוה ושלמות

וענין ב' הוא השפלות והענוה כי אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שמשפיל עצמו ומשים עצמו כמדבר, וכנגד זה אמר ויחנו במדבר פירוש לשון שפלות וענוה כמדבר שהכל דורכים עליו.

ג' להיות כאיש אחד ובלב אחד

וענין ג' הוא בחינת ייעוד חכמים בהתחברות בלב שלם ותמים לא שיהיו בד בבד שעליהם אמר הכתוב חרב אל הבדים, אלא יתועדו יחד ויחדדו זה לזה ויסבירו פנים זה לזה, וכנגד זה אמר ויחן שם ישראל לשון יחיד שנעשו כולן יחד כאיש אחד, והן עתה הם ראויים לקבלת התורה.

אור החיים - יתרו

חג השבועות הוא יום הדין על קבלת התורה

וזה לשון תולעת יעקב דף נ"ח (סתרי חג השבועות): ודע, כי כמו שבראש השנה רצה הקדוש ברוך הוא להשגיח ולדרוש מעשה בני האדם, כי הוא יום הבריאה הראשונה וחידיש העולם, וכמו שתקנו לומר (במוסף דר"ה) 'זה היום תחלת מעשיך' כדברי רבי אליעזר שאמר בתשרי נברא העולם, כן רצה ביום מתן תורה שהוא מורה על חידיש העולם, להשגיח ולדרוש על מעשה העולם, ולדונו על פירות האילן, כדאיתא בפרק קמא דראש השנה בארבע פרקים העולם נידון וכו', בעצרת על פירות האילן. וכבר ביארנו, כי הפירות ההם הם הנשמות הפורחות מאילנו של הקדוש ברוך הוא, והעולם נידון ביום זה על התורה שנתנה בו שבטלו עצמם ממנה, והוא אמרם על פירות האילן, בלא השלימם בתורה ובכמוצת כראוי.

של"ה הק' - מסכת שבועות

כל שנה מתגלה מחדש נתינת התורה

ביום הזה באו מדבר סיני. ופירש רש"י לא היה צריך לכתוב ביום הזה אלא שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום נתנם. נראה לרמזו בדברי קודשו, כי באמת בכל שנה ושנה כל ימי עולם נתגלה הדבר ההוא שהיה בימים ההם, כגון בימי פסח שיצאו ממצרים גם בכל שנה יש נפשות מישראל שיוצאים ממצרים. וגם בחודש הזה כיון שקרבו לפני הר סיני נתגלה גם כן שיוכלו לקרב את עצמם להקב"ה ולקבל התורה ולקרב עצמן לפני הר סיני, סיני מלשון שנאה שישנא לכל דבר רע, כמו שאמרו

חז"ל סיני שבו ירדה שנאה לעובדי כוכבים ומזלות, רצה לומר למעשה עובדי כוכבים ומזלות. ולזה צריך כל אדם כשבא ראש חודש סיון עד חג השבועות לקרות באותו עסק התורה ולהמשיך לו זה הקדושה שנתגלה ביום זה. וזהו שפירש רש"י שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאילו היום נתנם, דהיינו שבאמת נתגלה כל דבר בעתו כמו שכתוב באו מדבר סיני, רצה לומר שעשאו עצמם כמדבר הזה שהוא ריק ואין בו שום דבר טוב. גם הם חשבו עצמם כמדבר שלא התחילו בעבודת ה' כלל.

עבודת ישראל - לשבועות

בחג השבועות כלול כל הימים טובים

כל הימים טובים צריכין להיות להם רמז בחג השבועות שהוא זמן מתן תורה, ובתורה כלול כל הימים טובים, ואם כן בעת נתינתה מהכרח שיכלול כל הימים טובים בו. וראש השנה מרומז בו 'זקול שופר חזק מאוד' במתן תורה, ובראש השנה גם כן שופר. וסוכות מרומז דיישיבת סוכה

תחת גפיה שכניתי, וכן במתן תורה, וגם אי אפשר להחזיק שבועות רק אחר ספירת ז' שבועות כמאמר בזוהר הקדוש (ח"ג צו, ב), דהכוונה הוא על ז' ימי הבנין. וענין נטילת לולב גם כן כוונה זו. ופסח גם כן כוונה אחת עם שבועות, כמבואר בדברי הארז"ל דשבועות הוא יום ח' של פסח כמו שמיני עצרת מסוכות.

אמנם ענין יום הכפורים צריך לדעת האידך מרומז בו. אפס חכמינו ז"ל אמרו בגמרא בג' דמוחלין עונותיהם ואחד מהם הוא חתן, וכיון דמוחלין לחתן וודאי מוחלין גם כן לכלה דמאי בינייהו תרווייהו נשואים זה לזה. וחכמינו ז"ל אמרו ביום התנתינו זה מתן תורה, נמצא כיון דהיה נשואין בשבועות ואנו הכלה נמחל לנו עונותינו, אם כן זהו רמז ליום הכפורים בשבועות דביום הכפורים מוחלין עונות גם כן.

קדושת לוי - לשבועות

לעשות בתשובה לפני לימוד התורה הקדושה

ועתה אם וגו'. אומרו ועתה, על דרך אומרים ז"ל (ב"ר פכ"א) אין ועתה אלא תשובה, כי לצד שהיו ישראל מלוכלכים בחרמי העונות אשר קדמו להם וגם החדשים מקרוב באו בהמראתם ככתוב בתורה כמה פרטי חטאים במן בשליו בשבת במים וכאשר רצה אל עליון לתת התורה זכה וברה יסוד הקדושה והטהרה ורוחניות הרוחניות צוה להם שיחזרו בתשובה אפילו מחטא קל, וכבר קדם לנו מאמרים ז"ל בדיון המקדש את האשה על מנת שהוא צדיק גמור ונמצא רשע שקידושו קידושין כי חיישינו שמה עשה תשובה ובאמצעות תשובתו יקרא צדיק.

אור החיים - יתרו

מתחילה צריך להטריח על התורה ואח"כ זוכה

בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע יצאה בת קול ואמרה מי גילה רז זה לבני לשון שמלאכי השרת משתמשין בו כו'. הנה נודע כי יש עולם התענוג עולם הבינה וכשמדבר הדבורים בחדוה ובהתלהבות באהבה ויראה בא לו התענוג אח"כ כי מתחלה צריך להטריח עצמו בעבודה שיהא התעוררות ותשוקה שלו וזה נקרא עולם הבא לומר כי הוא בא תמיד בשעת עבודה ועולם העתיד נקרא לעתיד לבא בגמרא. ושמייעה היא מלשון בינה כמאמר כי שומע יוסף כי לולא זה שהיו צריכים לטרוח מקודם לא היה נחשב לעבודה כי היה תאוה כשאר תאוות. וזהו שאמרו ישראל נעשה ונשמע רצה לומר נעשה העבודה ונטרד ואחר זה נבוא לעולם התענוג כדי שיהא חשוב לעבודה יצאה בת קול ואמר מי גילה רז זה כו' לשון שמלאכי השרת כו' באמת הוא דבר גדול כי גם מלאכים הוא גם כן כך כי מתחילה צריך להתעורר בתשוקתו אל הקדושה והחיות מהבורא ית'.

מאור עינים פרשת יתרו

מחמת אהבתו אלינו כפה ההר כגיגית

והנה השי"ת באהבתו אותנו, אין כל פה אשר יכול לספר רוב טובותיו, אמנם הטובה הגדולה שבכולן היא נתינת תורתו, שהיא חיינו ואורך ימינו. ויצה השי"ת להתגלות ולהודיע שאוהב אותנו אהבה עצמית ולא אהבת רצון, על כל כפה עלינו ההר כגיגית, להודיע שלא מחמת אהבת השלמות רצוננו עושה זה, כי אם באהבתו האמיתית לחיותנו ולגדלותנו לעולם.

הפלאה

בשלושת ימי הגבלה התפללו ישראל אהבה רבה

היו נמוגים לשלושת ימים וגו', אמר הרה"ק ומה היו עושים באותן הימים, הנה באלו הימים היו מתפללין להשי"ת והאר עינינו בתורתך ודבק לבנו במצותיך.

בארות המים

בכל שבועות צריך לקבל עליו בכל יום יהי בעיניך כחדשים

איתא בכתבי האר"י ז"ל שבכל זמן מהומנים כגון פסח שבועות סוכות הוא נעשה בכל שנה כשבא זמן הנ"ל נעשה כמו שהיה בפעם הראשון בפסח הוא יציאת מצרים ובשבועות מקבלים התורה וכן בכל זמן ולהבין איך מקבלים התורה בכל שבועות והלא כבר ניתנה. י"ל ע"פ מה שאמרו רבותינו זכרונם לברכה בכל יום יהיו בעיניך כחדשים כיום שניתנה ואת זה צריך לקבל עליו בכל שבועות.

מאור עינים - יתרו

אפילו השפל שבשפלים יכול להתעלות במתן תורה

ואמר שכל בר ישראל יכול להשיג חיות השי"ת אפילו הקטן שבקטנים והפחות שבפחותים והשפל שבשפלים יוכל להשיג חיות השי"ת. ועבירה היא בדינו שאנו ישינים בתרדמת הזמן. כי בשעה אחת יכולים להשיג עוה"ב שלימה. (בשעה א') ומכמה שעות שהשי"ת נותן להאדם שיחיה בעולם כמה עוה"ב יכולים להשיג:

עוד אמר. שצריך להכין עצמו היטב לקבלת התורה בפרט בעת שרוצין לעקור כו' וד"ל. והכל יכולין לקבל התורה יהיה מי שיהיה אפילו בבחינה תחתונה יכול לקבל. ובעת קבלת התורה היו ישראל ג"כ במדרגה תחתונה. וזהו ויתייצבו בתחתית ההר. ועי"ז היה יכולים לקבל. אבל לא כשמגביה עצמו קצת. ועוד כשוייציבו בתחתית. היו בהר:

בית אהרן - לשבועות

עיקר נחת רוח להקב"ה הוא מאדם בעוה"ז

דבר אתה עמנו ונשמעה ואל ידבר עמנו אלהים פן נמות, הרה"ק ר"מ מקוברין זיע"א הרעיש מאוד בשולחנו הק' על מאמרו"כ פן נמות, מה היה הפחד שלהם פן ימותו במדרגה גבוהה כ"כ מכלות הנפש אליו ית' הלא זהו כל התכלית ורצון שיהודי משתוקק להגיע לזה ומיד התעלה, עד שהיו מוכרחים לקחת אותו לחדרו ואח"כ בסעודה שלאחריה הק' השיב ע"ז כי יש להקב"ה הרבה מלאכים ושרפים שע"י שאומרים שירה לפניו ית' פעם אחת יוצא בזה כל הכוח והחיות שבהם, עד שהם מתבטלים במציאות ונדבקים לאורו ית' מוקר מחצבתם ומזיעה היוצאת מהם בעת שאומרים שירה נעשה נהר דינור כולו אש, ובכ"ז הרי רצונו ית' בכריאת העולם הי' שתתגלה מלכותו בעולם השפל ע"י העבדות של ישראל, וזאת היתה יראתם פן נמות ולא נוכל עוד לקיים מצוות לעבוד את ה' ואין זה רצונו ית' בעולמו כי לא חסר לו מלאכים ושרפים שעובדים אותו בבחינה זה.

תורת אבות

לפי האש והתלהבות של האדם מלמטה כך יורד האש מלמעלה

מפני אשר ירד עליו י"י באש. ע"ד שאמר אאמו"ר זצ"ל על פסוק כי י"י אלקיך אש אוכלה הוא. פי' הוא אש של ישראל שמרתיחין עצמם בעבודת הבורא. ועד"ז הוא כאן אשר ירד עליו י"י באש. כי היה ירידת והתגלות השם יתברך ע"י אש שלמטה וכפי שצוה הקב"ה בקרבן שמהויב להביא אש של הדיוט כי כל שלימות האדם הוא האש והחימום שיש לו לתורה או לתפלה והיה התגלות השי"ת עליהם מאתערוצתא של כאו"א.

בית אהרן - לשבועות

א"א לזכות לתורה במידות מגונות

וקדשתם היום ומחר, כי אי אפשר לזכות לתורה רק על ידי פרישות מתאוה וקנאה ותחרות וכל מדות מגונות.

משה האיר לישראל אפי' בעת הנפילות והדינים

ומשה ניגש אל הערפל אשר שם האלקים, י"ל ע"ד צחות, כל"א קורין לנפילה "אראפ פאל", ומשה האיר לבנ"י אפילו בעת ערפל שנופלים מהמדרגות, וכן בשעת קטנות ודינים, אשר שם האלקים, שע"ז שעומדים בנסיון זה זוכים לעלות לא'.

זרע קודש

חג השבועות כלול כל המצות

ישלם ד' פעלך ותהי משכורתך שלימה מעם ה' אלהי ישראל אשר באת לחסות תחת כנפיו. הנראה לרמז בזה גודל מעלת קבלת התורה ביום חג השבועות אשר בו מגיע לכל השלימות מכל התרי"ג מצות. משל למה הדבר דומה עפ"י הנראה מחכמי הרופאים שיצוה לבשל לחולאים רוטב מכל מיני בשר אשר עולה לסך עצום. ומחמת כח השמנונית מכל מיני בשר עולה לתרופה לחזק כוחות כל הגוף. כן נוכל להבין גודל מעלות יום הזה זמן מתן תורתנו. כי בכל המועדים שיש בהם מצות פרטיות מצה ולולב וכדומה אנו מברכין על כל מצוה ומצוה הברכה הראויה לה על נטילת לולב. או על אכילת מצה וכדומה. וזמנו של מצוה זו איננו בזמנו של זו. וכל דבר ודבר בעתו מה טוב. לא כן בחג הזה בקבלת התורה הנה נכללים בו כל התרי"ג מצות ביחד טועמי' חיים זכו לא תחסר כל בה. וז"פ ג"כ ברות אשר באתה עתה להתגייר ולקבל עלי' כל מצות המחויבת בה הנה מחמת הקבלה תגיע לשכר כל המצות לכן כתי' משכורתך שלימה מפני אשר באתה לחסות תחת כנפיו בקבלה לבד תגיע לכל השלימות.

תפארת שלמה - רות

בתורה כל מה שלומדים זוכים להרבות הצמאון

הלימוד בליל שבועות להראות חביבות התורה כי כל חמדת עוה"ז בא מתוך הרעבון. ולפי רוב הרגילות מתמעט האהבה והמרעב עצמו אוכל לתיאבון. והתורה כל מה שעוסקים בה ביותר מתרבה אהבה וחמדת התורה וע"י עסק התורה בליל שבועות נתרבה הצמאון אל התורה. וכ' כל צמא לבו למים. כמ"ש במד' שנמשלו לדגי הים שגדלים במים ופותחים פיהם לכל טיפה של מים כאלו לא טעמו טעם מים. כן בנ"י העוסקים תמיד בתורה חביב עליהם כל אות מהתורה כאלו לא טעמו דברי תורה מעולם.

שפת אמת - במדבר שבועות תר"ס

בטעם אכילת מאכלי חלב בשבועות

א. י"ל משום שחל"ב ר"ת ח'ם לבי בקרבי, וז"ל רש"י שבת פו: ישראל דדייגי במצות, לקיים מצות, וחרדים בדבר, ומתוך דאגה מתחממין, כדכתיב "חם לבי בקרבי".

ב. כי חלב וגבינה הם מן הדברים המתקלקלים אם שוהים הרבה, אלא צריכים תמיד להיות חרשים, וזה רומז על התורה הק' שבכל יום יהיה בענין כחדשים.

המו"ל

ע"י קבלת התורה מתכפרים

בכל המועדים כתיב חטאת ובעצרת כתיב שעיר עזים אחד לכפר עליכם ולא כתיב חטאת אמר להן הקדוש ברוך הוא כיון שקבלתם עליכם עול תורה מעלה אני עליכם כאילו לא חטאתם מימכם.

רבינו חננאל ר"ה לב, בשם הירושלמי

מאמרים מתוך ספר אודה ה' בכל לבב

טוב להודות לה'

לשמוח ולהודות להשי"ת על נתינת התורה

אחי ורעי זרע ברוכי ה', בנים חביבים למקום, מה מאוד ראוי לאדם בחג קדוש הזה זמן מתן תורתנו הקדושה והתמימה והגנוזה אלפים שנה, לשמוח בלבבו יותר בכל החגים, בדאמר רב יוסף אי לאו האי יומא קא גרים כמה יוסף איכא בשוקא. וראוי לכל איש ישראלי מעם קדוש, שיתעורר עצמו ביום הקדוש הזה, הן באמצע התפלה, הן בלימוד, וביחוד בעת אכילה ושתייה, להכניס שמחה עצומה בלבו ומחשבתו, ויתן הודאה עצומה להבורא יתברך שמו ויתעלה, שנתן חלקו וגורלו גם כן מעם קדוש הישראלי, וזכה אותו לעבדו לשרתו בלמוד תורתנו הקדושה ובשמירת מצותיו הקדושים והנעלמים יסודותיהם בעולמות העליונים הקדושים לאין קץ ותכלית, ודי בזה.

יסוד ושוש העבודה